

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

653

Vragen van het lid **Van Ojik** (GroenLinks) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *conflictmineralen* (ingezonden 19 november 2013).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 28 november 2013).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de berichtgeving¹ over het werkbezoek van het GroenLinks lid van het Europees Parlement aan het pilot project «Conflict-Free Tin Initiative» van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Philips en Tatasteel? ²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de zorgen over het verloop van dit sympathieke project rondom de certificering van tin?

Antwoord 2

Kritiek op het initiatief neem ik serieus, maar de zorgen deel ik niet. Wetgeving om de handel in conflictmineralen tegen te gaan is in de VS reeds aangenomen: Dodd-Frank 1502 verbiedt handel in mineralen uit het Grote Meren gebied in Afrika zonder traceerbaarheid. Het effect is volgens de Group of Experts van de VN, dat de handel in mineralen voor 90% is gestopt. Het onbedoelde neveneffect is dat mijnen die niet bijdroegen aan conflict, ook niet meer konden produceren/ exporteren. Grootchalige werkloosheid is het gevolg. Deze kan op zich weer een bron van nieuw conflict vormen. Vanaf het begin van het project was duidelijk dat er tegenslag verwacht kon worden. De oostelijke DRC is een gebied dat gerekend mag worden tot het gebied met de moeilijkste operationele omstandigheden wereldwijd. Onder leiding van BZ is een aantal bedrijven, waaronder Philips en Tata Steel, juist dáár begonnen aan een pilot project dat beoogt door tracering van tin uit geselecteerde mijnen de conflictdimensie van de lokale mineralenhandel te

¹ Joop.nl, 13 november 2013

² <http://solutions-network.org/site-cfti/>

eliminieren en de negatieve impact van de Dodd-Frank wetgeving, hoofdstuk 1502, te mitigeren.

De huidige uitdaging van de deelnemers aan dit project, waaraan naast genoemde bedrijven o.m. ook Hewlett Packard, Apple, Friesland Campina, Blackberry, Intel, Motorola Solutions, Nokia en Fairphone deelnemen, betreft de plotselinge verhoging van de provinciale belastingen, waardoor de productie van de Kalimbimijn in Nyabibwe recent flink is teruggelopen. De handel is door de belastingverhoging niet langer lucratief omdat niet meer tegen marktconforme prijzen kan worden geproduceerd. Daardoor zijn inkomsten van de mijnwerkers ook teruggelopen.

Het bezoek van het Groenlinks lid van het Europees Parlement werd geflankeerd door een diplomatieke interventie door de Nederlandse Ambassade op hoofdstedelijk niveau in combinatie met een bezoek van de Speciaal Gezant Natuurlijke Hulpbronnen aan het productiegebied en de gouverneur.

Verbazing over de plotselinge en buitenproportionele verhogingen van de belastingen is uitgesproken, de negatieve gevolgen voor de productie in de mijnen is onder de aandacht gebracht en verzocht is de belastingverhoging terug te draaien. De bal ligt nu aan Congolese zijde.

Vraag 3

Bent u voornemens om de controle op dit proefproject te intensiveren om zo te helpen bij het welslagen van het project?

Antwoord 3

Er is sprake van een goed functionerend project met dito (interne) controlemechanismen. De zakjes met tinerts worden tussen de win- en exportlocatie diverse malen geopend om de erts te mengen en op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen. Nummers van labels zijn uniek en worden via een satellietverbinding opgeslagen in een database in Londen (International Tin Research Institute – ITRI). In de database worden het gewicht en kwaliteit bijgehouden; als de waarden verschillen dan wordt dit onderzocht om uit te sluiten dat mineralen van elders illegaal worden bijgemengd. Zakjes waar een label aan ontbreekt, worden niet opgenomen in de export.

Incidenten worden via de NGO PACT aan ITRI gerapporteerd, onderzocht en onder de aandacht van de DRC autoriteiten gebracht. Daartoe werken burgers (o.a. mijnwerkers, lokaal bedrijfsleven, lokale NGO's), internationale NGO's (PACT, Global Witness, Transparency International, Enough) en overheden (Duitsland, de VS, Nederland en DRC) effectief samen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken ondersteunt de NGO PACT met een financiële bijdrage voor drie jaar, om de operationele controle in het veld uit te voeren.

Ik ben van mening dat het project binnen de geschetste operationele context afdoende waarborgen in zich draagt om het project te doen slagen. Daarbij kan worden opgemerkt dat met het recent arriveren van CFTI-tin bij Tata Steel in IJmuiden en bij Philips Lighting in Mexico, het operationeel concept van dit proefproject zich feitelijk al heeft bewezen. De volgende stappen zijn het verder verbreden van de afnemersgroep, het vergroten van de productie (in de provincie Manema zijn inmiddels mijnen geopend), het diversifiëren van het aanbod aan betrouwbare opkopers, handelaren en exporteurs. Deze stappen zijn nodig om het conflictvrije tin tegen wereldmarktprijzen te kunnen gaan produceren en de productie ook in andere opzichten duurzamer te maken.

Vraag 4, 5

Deelt u de mening dat, hoewel vrijwillige initiatieven door bedrijven gewaardeerd moeten worden, de aanpak van de handel in conflictmineralen het meest effectief gestopt kan worden met Europese wetgeving op dit gebied?

Bent u bereid om u in te zetten voor Europese wetgeving in de Europese Raad?

Antwoord 4, 5

Het kabinet zet zich in voor het agenderen van de conflictmineralenkwestie in Europees en OESO-verband. Minister Timmermans stuurde samen met zijn collega's Westerwelle (DUI) en Bonino (It) recent een brief aan de EU Hoge Vertegenwoordiger, Catherine Ashton, waarin gepleit wordt voor een

preventieve aanpak op het vlak van «Global Issues», waaronder grondstoffen-voorzieningszekerheid en conflictmineralen. U treft deze brief in de bijlage aan³.

Ten behoeve van het Europese debat over verantwoord ketenbeheer en conflictmineralen wordt mede op aandringen van Nederland een Europese inventarisatie uitgevoerd van initiatieven van de lidstaten zoals het Nederlandse Conflict Vrij Tin Initiatief. Deze inventarisatie loopt momenteel en zal voeding geven aan het debat over verdere stappen.

Ik ben van mening dat complementair aan wetgeving in de VS, ketenspecifieke steun- en aanmoedigingsmaatregelen die zijn toegesneden op de lokale context, momenteel concreet meer bijdragen. Aanvullende generieke wetgevende maatregelen in de EU zullen op hun merites moeten worden beoordeeld, met name het effect voor de bevolking van wingebieden. Aanvullende wetgeving kan ook het risico verhogen dat bedrijven, die op zichzelf welwillend staan tegenover actieve verbetering van misstanden, wegtrekken uit conflictgebieden vanwege aansprakelijkheidsrisico's in hun land van herkomst.

Vraag 6

Deelt u de mening dat Europese wetgeving over conflictmineralen een supply chain due diligence verplichting voor bedrijven moet bevatten?

Antwoord 6

De OESO Due Diligence Guidance voor verantwoord ketenbeheer met betrekking tot mineralen uit conflictgebieden wordt momenteel actief opgepakt door vele bedrijven die zelf bij de ontwikkeling van de richtlijnen betrokken waren. De kracht hiervan is dat bedrijven context-specifiek kunnen handelen. Er ligt nog geen Europees wetsvoorstel. Ik zal -wanneer aan de orde- zo'n voorstel toetsen op proportionaliteit en op effectiviteit omdat ik zeker wil zijn dat dit meerwaarde heeft voor de verbetering van het ketenbeheer.

³ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer